

3^a NIT DELS RATPENATS. 12^a EDICIÓ EUROPEA



Organitzat per:



Amb el suport de:



1. Antecedents

Cada any durant l'estiu s'organitzen a tota Europa diverses activitats per tal de donar a conèixer els ratpenats en el què s'anomena la *Bat Night*. Aquestes jornades es realitzen sota la direcció de l'organització d'*Eurobats*.

Després de la gran acceptació de públic tinguda en les dues edicions anteriors (2005 i 2006), durant el 2007 s'ha dut a terme la tercera edició, per la qual s'ha incrementat el nombre de seus organitzadores.

Tot i tenir-los tant a prop els ratpenats són molt desconeguts i la majoria de gent els té por i no en sap quasi res de la seva vida nocturna dedicada a protegir-nos de tot tipus d'insectes. Així, un ratpenat d'aigua pot menjar fins a 60000 mosquits l'any i també són beneficiosos per l'agricultura ja que aprofiten qualsevol plaga per depredar insectes.

La nit dels ratpenats és una activitat que pretén mostrar que els ratpenats són animals inofensius que no s'enreden als cabells ni mosseguen si no se'ls agafa.

El Museu de Granollers de Ciències Naturals, conjuntament amb l'Associació Galanthus i el Centre Tecnològic Forestal de Catalunya, organitza la nit dels ratpenats amb pallassos, contes, cançons, xerrades, tallers i sortides nocturnes per sentir ultrasons. Aquestes activitats van dirigides a un públic familiar i es duen a terme el mes d'agost i setembre.

En general l'objectiu principal d'aquestes jornades és que la gent ho passi bé i aprengui quelcom més sobre aquests sorprenents mamífers voladors.

2. Programa d'activitats i assistències

Degut a la creixent acceptació per part de la gent i a la demanda de diversos municipis d'organitzar una Nit dels ratpenats dins l'any 2007 la Nit s'ha desenvolupat en 4 seus.

En totes les seus s'ha mostrat material d'estudi de ratpenats (p ex. caixes-niu, detectors, paranys d'arpa, etcètera.). A totes les seus s'han sortejat caixes-niu, s'han regalat adhesius, cartells i llibrets i s'han venut samarretes.



Nit dels Ratpenats de Castellfollit de la Roca (la Garrotxa).

Data de celebració: 24 d'agost del 2007.

Lloc: Antiga església de St. Salvador

Col·laboradors: Consorci de l'Alta Garrotxa, l'Ajuntament de Castellfollit i la Roca i el PN de l'Alta Garrotxa.

Assistència: 60 persones

La celebració va constar del següent programa d'activitats que es va iniciar al vespre a les 18.00h i s'allargà fins les 23.00 h. de la nit:

- Espectacle infantil i explicació de contes “**Pipistrel·lo, pipistrel·la, contes de la cagarel·la**” a càrrec dels *Nopatiskos*.
- taller de manualitats “**fem el nostre ratpenat**” on cada noi i noia podia fer el seu propi ratpenat fet de llana i cartró. A càrrec de l'organització.
- Berenar organitzat per el *Consorci de l'Alta Garrotxa, l'Ajuntament de Castellfollit i la Roca i el PN de l'Alta Garrotxa*.
- Xerrades amb projecció d'imatges amb els següents títols i oradors:

- 1 **Una ullada als ratpenats.** Carles Flaquer (Biòleg del Museu de Granollers).
 2. **Com s'estudien els ratpenats?** Xevi Puig (Ambientòleg de Galanthus Associació)
 3. **Caixes niu per a ratpenats.** Dr. Jordi Camprodon i David Guixé (biòlegs dels Centre Tecnològic i Forestal de Catalunya)
- Passejada nocturna per conèixer tècniques d'estudi dels ratpenats i sobretot, gràcies a detectors d'ultrasons, sentir els ultrasons que emeten.

Nit dels Ratpenats de Castelló d'Empúries (Alt Empordà).

Data de celebració: 31 d'agost del 2007.

Lloc: Auditori del Centre Cultural de Santa Clara

Col·laboradors: Ajuntament de Castelló d'Empúries i PN dels Aiguamolls de l'Empordà

Assistència: 110 persones

La celebració va constar del següent programa d'activitats que es va iniciar al vespre a les 18.00h i s'allargà fins les 23.00 h. de la nit:

- Espectacle infantil i explicació de contes "**Pipistrel·lo, pipistrel·la, contes de la cagarel·la**" a càrrec dels *Nopatiskos*.
- taller de manualitats "**fem el nostre ratpenat**" on cada noi i noia podia fer el seu propi ratpenat fet de llana i cartró. A càrrec de l'organització.
- Xerrades amb projecció d'imatges amb els següents títols i oradors:
 - 1 **Una ullada als ratpenats.** Carles Flaquer (Biòleg del Museu de Granollers).

2. **Com s'estudien els ratpenats?** Xevi Puig (Ambientòleg de Galanthus Associació)
3. **Caixes niu per a ratpenats.** Dr. Jordi Camprodon i David Guixé (biòlegs dels Centre Tecnològic i Forestal de Catalunya)

Passejada nocturna per conèixer tècniques d'estudi dels ratpenats i sobretot, gràcies a detectors d'ultrasons, sentir els ultrasons que emeten.

Nit dels Ratpenats de Sant Celoni (Vallès Oriental).

Data de celebració: *1 de setembre del 2007.*

Lloc: *La Rectoria Vella.*

Col·laboradors: *Ajuntament de Sant Celoni, Parc Natural del Montnegre i el Corredor i Parc Natural del Montseny.*

Assistència: 120 persones

La celebració va constar del següent programa d'activitats que es va iniciar al vespre a les 18.00h i s'allargà fins les 23.00 h. de la nit:

- Espectacle infantil “**els Murisecs**” a càrrec dels *Què-què*.
- taller de manualitats “**fem el nostre ratpenat**” on cada noi i noia podia fer el seu propi ratpenat fet de llana i cartró. A càrrec de l'organització.
- Berenar organitzat per l'*Ajuntament de Sant Celoni*
- Xerrades amb projecció d'imatges amb els següents títols i oradors:
 - 1 **Una ullada als ratpenats.** Carles Flaquer (Biòleg del Museu de Granollers).
 2. **Com s'estudien els ratpenats?** Xevi Puig (Ambientòleg de Galanthus Associació)

3. **Caixes niu per a ratpenats.** Dr. Jordi Camprodon i David Guixé (biòlegs dels Centre Tecnològic i Forestal de Catalunya)

Passejada nocturna per conèixer tècniques d'estudi dels ratpenats i sobretot, gràcies a detectors d'ultrasons, sentir els ultrasons que emeten.

Nit dels Ratpenats de sta. Margarida i el Monjos (Alt Penedès).

Data de celebració: 14 de setembre del 2007.

Lloc: Molí del Foix

Col·laboradors: Ajuntament de Santa Margarida i el Monjos, Molí del Foix i Parc del Foix.

Assistència: 150 persones

La celebració va constar del següent programa d'activitats que es va iniciar al vespre a les 18.00h i s'allargà fins les 23.00 h. de la nit:

- Espectacle infantil “**els Murisecs**” a càrrec dels *Què-què*.
- taller de manualitats “**fem el nostre ratpenat**” on cada noi i noia podia fer el seu propi ratpenat fet de llana i cartró. A càrrec de l'organització.
- Berenar organitzat per el Consorci de l'Alta Garrotxa, l'Ajuntament de Castellfollit i la Roca i el PN de l'Alta Garrotxa.
- Xerrades amb projecció d'imatges amb els següents títols i oradors:
 - 1 **Una ullada als ratpenats.** Ramón Ruíz Jarillo (Naturalista).
 2. **Com s'estudien els ratpenats?** Ruth G. Ràfols (Biòloga del Museu de Granollers. Ciències Naturals)

Passejada nocturna per conèixer tècniques d'estudi dels ratpenats i sobretot, gràcies a detectors d'ultrasons, sentir els ultrasons que emeten.

3. Conclusions

Quan l'any 2005 es va realitzar la primera nit dels ratpenats com un acte una mica més complet que una xerrada, ningú no s'esperava la capacitat d'atracció de públic que va tenir. Així, a pocs dies d'obrir les llistes per apuntar-se, més d'un centenar de persones havien sol·licitat participar de l'activitat.



Les diverses peticions obtingudes per ser seu d'una Nit dels Ratpenats (Ajuntaments, Consorcis, Parcs Naturals, etcètera) han provocat que durant el 2007 s'hagin realitzat fins a quatre Nits dels Ratpenats. Degut a aquest fet, durant el present any més de 400 persones han gaudit directament de l'espectacle i han pogut aprendre quelcom més sobre la fascinant vida dels ratpenats.

A més de la difusió que implica el boca orella entre persones presents en les activitats, les Nits dels Ratpenats han estat difoses per varis medis de comunicació, que en tots els casos han permès estendre el missatge de sensibilització envers la protecció d'aquest



grup animal. Un bon exemple de la difusió exercida ha estat la presència de la BBC en les jornades i l'article emès per tot el món del a jornada (Annex 1).

En general el públic assistent han estat famílies que portaven criatures, però també s'ha observat interès per part de les persones adultes, interessades per peculiaritats dels ratpenats com la utilització del radar.



El programa d'activitats, variat i en horari de vespre i nit, sembla l'adequat i, de cara a noves campanyes, no es preveu realitzar-hi massa canvis. En tot cas s'intentarà incrementar el nombre de seus organitzadores, sempre i quan aquestes pugin ser autònomes i segueixin el mateix format. Així doncs, l'objectiu per un futur proper és el d'arribar a més persones i cobrir la demanda existent.

4. Agraïments

Annex 1.- Notícia emesa per la BBC

Lunes, 3 de septiembre de 2007 - 18:04 GMT

Noche de murciélagos

Gabriela Torres

BBC Mundo, Barcelona

A Beatriz se le pone la piel de gallina con sólo escuchar la palabra "murciélagos". Aprieta los puños, tensa los músculos y cierra bien los ojos cuando recuerda aquella vez que, estando en el campo, una manada de estos mamíferos del aire interrumpió su tranquilidad para devorar una nube de insectos.

Por eso le costó aceptar la invitación para participar en la "Noche de Murciélagos", o "Batsnight" que cada año organiza la Comunidad Europea durante la última semana de agosto.

Su fin es promover la conservación de estos animales tan necesarios, pero al mismo tiempo tan temidos por el ser humano.

La "Batsnight" consiste una serie de charlas al público en general en distintos países de la región, en las cuales los expertos explican la importancia de los murciélagos para el ecosistema así como sus hábitos de vida.

A las charlas sigue un paseo al aire libre para "cazar" con amplificadores los chillidos que emiten estos animales para orientarse, comer y comunicarse.

"Lo que venimos a hacer aquí, y lo que se hace en toda Europa, es dedicar una noche a enseñar a las personas qué son los murciélagos e intentar que los conozcan bien, porque hay muchas historias falsas que perjudican a estas especies".

Es lo que le aclara a BBC Mundo el biólogo experto en murciélagos del Museo de Ciencias de Granollers, Carles Flaque, unos minutos antes de que empiece la conferencia en Sant Celoni, un pueblo ubicado a unos 30 kilómetros al norte de Barcelona, España.

Drácula es el culpable

Si hay que elegir quién es el archienemigo de los murciélagos, Flaque no duda ni un instante en Drácula.

"Me parece que una vez leí que se habían hecho más de 200 películas de Drácula. Esto ha hecho mucho daño, y Batman no es que haya ayudado porque también da una imagen errada", subraya el especialista.

"La verdad es que hay que informar a la gente que no es nada raro, sólo son mamíferos que vuelan".

[Lea: Protección para especies "raras"](#)

Pero, ¿cómo luchar contra la imagen de ese animal que busca el cuello para chupar la sangre? Dejando a un lado las técnicas aprendidas en el cine (cruces, collares de ajo y demás artilugios), la gente se ha dedicado a destruir el hábitat de los murciélagos.

"Muchas de las poblaciones de murciélagos han desaparecido porque los echan de las cuevas, de casas abandonadas y de distintos refugios".

"Por eso de lo que se trata esta noche es de que la gente sepa que son muy útiles para la conservación de nuestro entorno, porque son insectívoros. Quiero remarcar que no comen sangre. Al menos no en Europa", enfatiza Flaque.

En Suramérica sí En Europa no comen sangre, sólo se encargan de exterminar los insectos que tanto daño le hacen a los cultivos... Pero en Suramérica sí que hay vampiros.

"Ya estamos en lo mismo; Drácula ha hecho mucho daño. Los vampiros son unos pobres murciélagos que en su hábitat se alimentan de animales salvajes", explica el especialista en murciélagos.

Y aclara que existen muchísimas especies en el mundo que comen desde polen, hasta pájaros o sangre.

"¡En Cuba comen frutas!", interviene uno de los niños que participan de la "Batsnight". Él tiene familia en la isla caribeña y sabe muy bien de lo que habla.

Carles Flaque lo tranquiliza al explicarle que no hay nada de malo en que los murciélagos se alimenten de frutas, insectos o sangre. "No es nada antinatural, también hay pájaros que comen sangre".

¿Esto quiere decir que es imposible que un vampiro te muerda? Falso. El hombre, al habitar las mismas zonas naturales que estas especies, puede ser atacado, lo que crea alarma social.

Como cualquier otro

"Si un vampiro te muerde lo que hay que hacer es ir al médico y decir 'me ha mordido un vampiro' y ya. Hay que dejar claro que esto también te puede pasar con el gato del vecino. No te morirás en el acto ni te volverás vampiro"

Carles Flaque, Museo de Ciencias de Granollers

"Esto no quiere decir que se tengan que exterminar a los murciélagos. Hay que tomar precauciones como con cualquier otro animal salvaje", dice Flaque.

"Si un vampiro te muerde lo que hay que hacer es ir al médico y decir 'me ha mordido un vampiro' y ya. Hay que dejar claro que esto también te puede pasar con el gato del vecino. No te morirás en el acto ni te volverás vampiro, sólo debes ir al médico".

Una de las enfermedades que te pueden transmitir estos mamíferos voladores es la rabia. Después de escuchar esta explicación, Beatriz, junto con varias decenas de personas, está lista para salir a "cazar" los sonidos de los murciélagos que habitan en España. Ya no le da miedo aunque les sigue "teniendo respeto". Pero está interesada en saber cómo estos animalitos son unos excelentes insecticidas naturales

Annex 2.- Notícia emesa pel Periòdic

26/8/2007 UNA 'BAT NIGHT' PARA DESMONTAR FALSAS CREENCIAS SOBRE EL MAMÍFERO

Velada con un murciélago

Castellfollit estrena actividades nocturnas para redescubrir las especies
ANNA PUNSI

CASTELLFOLLIT DE LA ROCA

El murciélago, el único mamífero que ha conquistado el cielo, continúa siendo un gran desconocido para la ciencia y la sociedad. De hecho, despierta pocas simpatías y genera miedos y angustias por las leyendas que lo identifican con los vampiros y el diablo. Por eso, la *Bat Night* (Noche de los Murciélagos), que se viene celebrando en toda Europa desde hace 13 años y que se ha hecho por tercera vez en Catalunya, pretende precisamente desmontar estas falsas creencias y divulgar las virtudes de estos animales protegidos, cuya población ha retrocedido.

La primera de las cuatro *Bat Night* que se ha organizado este año se celebró el viernes en Castellfollit de la Roca (Garrotxa), un punto especialmente prolífico para estos mamíferos debido al montón de recovecos que hay en el risco basáltico sobre el que hace equilibrios este municipio.

Precisamente, cerca de esta zona, en la Alta Garrotxa, los científicos documentaron el año pasado una nueva especie, el murciélago de Bechstein (*Myotis bechsteineii*).

Un público asombrado

El mirador de la iglesia de Sant Salvador es sin duda un sitio idóneo para ver estos mamíferos quirópteros en plena actividad. Hubo caras de asombro entre los más pequeños y de expectación entre los adultos cuando el viernes sobre las 21.30 pudieron captar a través de detectores de ultrasonido los gritos que emiten estos animales cuando se desplazan y marcan territorio o cuando cazan los insectos al vuelo. El oído humano puede percibir una frecuencia máxima de entre 16 y 20 kHz. Por eso, para detectar su presencia en medio de la oscuridad, es necesario utilizar estos sofisticados aparatos ya que los gritos de algunas especies superan los 100 kHz.

"Estos detectores nos ayudan a estudiar su comportamiento y a localizar sus poblaciones", explicó el biólogo Jordi Camprodon, del Centro Tecnológico Forestal de Catalu-

nya. Su alimentación es uno de los mitos que espera desmontar la *Bat Night*: **"Las 27 especies documentadas en Catalunya solo comen insectos y nunca atacan a los humanos"**, detalló Carles Flaquer, biólogo del Museo de Ciencias Naturales de Granollers. Cada uno puede ingerir 60.000 mosquitos al año.

"Ahora ya me caen más simpáticos, a pesar de que cuando pienso que se parecen a las ratas aún me provocan un poco de angustia", comentó una de los 50 participantes, Joana Amor, de Castellfollit de la Roca. Sin embargo, sí es cierto que en América del sur hay una especie que se alimenta de la sangre de algunos animales.

Otra falsa creencia. **"Los murciélagos no son ciegos, ven imágenes en blanco y negro y se guían por los sonidos que ellos mismos emiten"**, explicó el ambientalista Xavier Puig, de la entidad Galanthus, de Celrà. Las próximas citas serán el 31 de agosto en el parque natural dels Aiguamolls de l'Empordà, el 1 de septiembre en Sant Celoni y el 14 en Santa Margarida i els Monjos.